

לעילוי נשמת
סבתי
הרבנית הצדקנית
חווה רחל בת ר' משה
גרינבוים ע"ה

א] "זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר
נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֵן אֶת
הַקְּשָׁאִים וְאֶת הָאֲבֹטְחִים
וְאֶת הַחֲצִיר וְאֶת הַבְּצָלִים
וְאֶת הַשּׁוּמִים" (יא, ה)

ויש לשאול למה לא
חשבו על הטעם של
הקישואים והאבטחים
הרי במן כל מה שרצו
לטעום יכלו לחשוב
ולהרגיש.

הקוצקע'ר כדרכו השיב
תשובה חריפה: שמע
מינה שלהתלונן קל יותר
מאשר לחשוב... עוד לפני
שמספיק אדם לחשוב,
הוא כבר מספיק
להתלונן.

"ובני אהרן הכהנים יתקעו
בהצצרות"

א' ב' על הפרשה פרשת בהעלותך

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
כ

ל מה מי הצטוו להזות מי חטאת
כדי לטהרם לתפקידם כדת?

מ מה היה נראה כזרע גד
ולעצמו לקט כל אחד?

נ מה העלה אהרון לאורה
אל מול פני המנורה?

ס מה בני ישראל ללויים עשו
לפני שלתפקידם נכנסו?

ע מי הלך במדבר לפני העם
להראות להם את דרכם?

פ איך דבר ה' עם משה עבדו
מפני מעלתו ורב קרבתו?

צ איזה עונש מאוד חמור
קבלה מרים על הדיבור?

ק מה אמר משה במסע
כשארון ה' ראשון נסע?

ר מה השפיע והאציל הקל
על שבעים מזקני ישראל?

ש איזה עוף שמן הגיע מהים
למלא תאוותם לאחר בכייתם?

ת איך מקום תלונתם נקרא
כי אש ה' בהם בערה?

א מה שמם של שני הנביאים
שבמחנה היו מתנבאים?

ב מה בקשו ודרשו העם לאכול
בתלונתם על המן המכיל הכל?

ג מי יוכל להצטרף אתכם
לקרבן הפסח לדורותיכם?

ד איזה דגל נסע אחרון
במסע המחנות והארון?

ה מה עשה אהרון הכהן ללויים
כדי שלתפקידם יהיו ראויים?

ו מה ה' על משה עבדו מעיד
למרות מעמדו וגודל התפקיד?

ז ממה הייתה עשויה המנורה
כולה, עד ירכה ועד פרחיה?

ח באיזה כלי הכהנים תקעו
כשלעדה ולנשיאים קראו?

ט מי לא יכול להקריב במועד
את קרבן פסח באוהל מועד?

י מה היה שמו של חובב
אשר לה' ולעמו קרב?

כ ממה היו עשויות החוצרות
בהן תקעו הכהנים לדורות?

פנינים נבחרים מבית כבשונו של הגר"ח ב' נבנצאל שליט"א מגליונו 'הישיבישער חומש'

ב] רְנִי וְשִׁמְחֵי בַת-צִיּוֹן כִּי הִנְנִי-בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נְאֻם-ה' : וְנָלוּ גוֹיִם רַבִּים אֶל-ה' בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי לְעָם וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ, מִן הַהִפְטָרָה

פעמיים נאמר כאן "ושכנתי בתוךך" מדוע? מסופר על האחים הקדושים ר' זושא ור' אלימלך שלפני שהיו מפורסמים, במסגרת מסעותיהם ממקום למקום כשהיו מגיעים לעיירה פלונית הם היו מתארחים בבית אחד מפשוטי העם, לאחר שנתפרסמו והפכו לאדמוריים גדולים והחלו לנהוג גם בגינוני מלכות, כשהיו מגיעים לאותה עיירה, הם היו מבקשים לשוב ולהתארח דווקא באותו בית פשוט בו נהגו להתארח כל השנים, באחת הפעמים ראש-הקהל המקומי כעס מאד על כך שהאדמוריים הגדולים באים להתארח בבית פשוט ולא באים להתארח אירוח מלכותי אצלו או אצל אחר מנכבדי העיר, וראש-הקהל אף שלח שליח שיאמר לאדמוריים שהם לא נוהגים כראוי כשמתארחים בבית כה פשוט, בתגובה לכך האחים האדמוריים בתגובה שלחו את כרכתם ההדורה לעמוד מחוץ לביתו של ראש-הקהל בעוד שהם עצמם נשארו ללון בבית הפשוט כמימים ימימה... דבר זה כבר הביא את ראש הקהל בעצמו להגיע אל האדמוריים, לאחר שסיים ראש-הקהל להשיח את תרעומתו, הסבירו האדמוריים את הנהגתם: אנחנו הרי היינו מגיעים לכאן מידי שנה, את אף אחד זה לא עניין באופן מיוחד למעט את המארח שלנו... ומה יום מיומיים?... אלא שהיום הפכנו למפורסמים יותר ויש לנו כרכרה מכובדת אז הפכנו למבוקשים... הואיל ואת הכרכרה צדו עיניך אז שלחנו לך את הכרכרה... אומר הנביא: לעתיד הקב"ה יבוא לשכון בציון, בתוך עמו, ובאותו היום "ונלוו גוים רבים אל ה'" כל הגוים יזכרו ויכירו בהקב"ה וכולם יזמינו את הקב"ה להתארח אצלם, ביידן יפתח את הבית הלבן... פוטין יפתח את הקרמלין, כל ראש עיר יפתח את המתניים שלו (גם לנו יש מתנס... ישמח משה ב'מתנת' חלקו...), והקב"ה יאמר לכולם: מי פתח לי את הדלת כשאף אחד לא רצה אותי ולא התעניין בי?... עם ישראל, היכלי הישיבות והכוללים, הבתי כנסיות ובתי מדרשות, לומדי התורה הם אלו שפתחו לי את הדלת כשלא רצו אותי בשום מקום, לפיכך דווקא שם אבחר לשכון.

ג] על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו (ט, יח)

הגמ' בשבת (לא): מביאה את דעת ר' יוסי שסותר על מנת לבנות במקומו - הוא סותר, ואילו סותר על מנת לבנות שלא במקומו - לא הוא סותר, והקשה לו רבה שהרי את כל מלאכות שבת לומדים מן המשכן, והסותר שהיה במשכן היה סותר על מנת לבנות שלא

במקומו שהרי פירקו את המשכן מן המקום שאותו עזבו על מנת לבנותו במקום החדש ששם יעמוד הענן? ותיירץ לו ר' יוסי: **שאני התם כיון דכתיב (במדבר ט, יח) 'על פי ה' יחנו', כסותר ע"מ לבנות במקומו דמי**. דהיינו כיון שכל החניות היו על פי ה', הם כאילו נמצאים באותו מקום, וצריך להבין מה הביאור בזה? **ושמעתי מהמגיד ר' שלום שברון זצ"ל בשמו של רבי חיים שמואלביץ זצ"ל** שביאר זאת במשל מהחיים: יהודי נסע באוטובוס מבני ברק לירושלים, לאורך הדרך הוא הביט בחלון על מה שבדרך... הנה חירייה... הנה לוד... והנה רואים את טלו סטון... ובסוף הגיע לירושלים, אז היכן הוא היה היום? הוא טייל ברחבי הארץ... הכא והתם... אבל מאחוריו באוטובוס ישבה אישה עם תינוק בידה. נשאל נא: איפה היה התינוק היום? האם הוא גם טייל בכל המקומות?! והתשובה היא: **לא! התינוק היה כל הזמן במקום אחד: בידיה הבטוחות של אמו!!!** <"על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" – כגמול עלי אמו!!! תמיד באותו מקום – "על פי ה'!!! – החזון איש לפני מלחמת העולם הראשונה היה לומד בבתי הכנסת של העיירות, וגבאי בתי הכנסת שלא מצא חן בעיניהם הדבר, היו נוהגים לגרשו מבית הכנסת, לימים שאלו אותו כיצד הצליח לשקוע בעמלה של תורה בתנאים שכאלו? והשיב: אני לא עברתי ממקום למקום, אני הייתי במקום אחד **ליד הגמרא!** איפה שהגמרא היתה, שם אני הייתי!!!>

ד] "ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' וכו' (ט"ו י"ז)
לכאורה יש להבין: מדוע היתה התורה צריכה לתאר את השתלשלות המאורעות שהובילה לציווי על מצות 'פסח שני'? האם לא היה די בכך שהתורה תכתוב את פרשת פסח שני כפי שנאמרה למשה רבינו מפי הגבורה – מבלי הרקע הנלווה? **התשובה היא:** שהתורה כאשר היא מפרטת את הנסיבות בהן נצטוו ישראל על מצות פסח שני. **מבקשת ללמדנו**, שגם אם נראה לנו שאין אנו יכולים על פי דרך הטבע להגיע למדרגה הרוחנית בה אנו חפצים – **אל לנו להרים ידיים ולומר נואש...** עלינו לעשות **כל מה שבידינו**, ואם נוכיח רצון עז לכבוש את היעדים הרוחניים אליהם אנו שואפים – נזכה לסייעתא דשמיא מעל לדרך הטבע, שהרי אותם אנשים טמאים אשר נגשו אל משה, ידעו כי על פי ההלכה הם אינם יכולים להקריב את קרבן הפסח, והם היו יכולים כמובן לומר לעצמם, שמדובר במקרה של אונס, ואין בידם לעשות מאומה... **אולם הם לא ויתרו!** הם הגיעו אל משה, מתוך השתוקקות לקיים את המצוה, מתוך רצון עז להקריב גם הם את קרבן הפסח, וביקשו פתרון! ואכן, הפתרון נמצא... משום שכאמור: כאשר יהודי משתוקק לקיים את מצוותו של בורא העולם – תמיד יזכה לסיוע ממרומים.

לפי זה אמר הגאון ר' אליהו דיסקין שליט"א אדם שיעמוד ליד ארון הספרים, ויראה אל מול עיניו את התורה נביאים וכתובים, ש"ס תלמוד בבלי וירושלמי, ארבעה חלקי טור ושולחן ערוך, וכו' וכו' ויחשוב לעצמו למה רק גדולי ישראל יודעים את כל זה ואני לא, **למה ניגרע!!!** ויתחנן לה' בדמעות שליש שגם הוא רוצה לזכות לסייעתא דשמיא, וודאי שיזכה שיפתחו לפניו **שערי סייעתא דשמיא, שערי תורה חכמה ובינה**.

ה] וישבו ויבנו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר: זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים הנם את הקשאים ואת האבטיחים ואת הקציר ואת הבצלים ואת השומים: ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו: והמן פזרע גד הוא ועינו קעין הבדלח: (יא, ד-ז)
מה הביאור בזה שעם ישראל ככה התלוננו? ר' פסח מקוברין היה אומר: אם תבוא ותשאל בחור האם אתה רוצה לשמוע שמועיס? ודאי יענה בחיוב. אבל יוסיף עוד בקשה: לא באמצע האוכל... גם אדם בעל מדרגה כשהוא עסוק באוכל הוא יורד... **ונבאר זאת עם תיאור שהמגידים כך היו מתארים:** יהודי **צדיק וירא שמים** המקפיד על קלה כבחמורה, היה זוכה לקבל כל בוקר את המן על יד **פתח הבית מוכן לאכילה**... יום אחד בחזור מתפילת מעריב עמדו כמה מחבריו והזמינו אותו להצטרף לשיחה ומישהו בטעות אמר איזה **"לשון הרע" קטן**... למחרת בבוקר הוא פותח את הדלת וחשכו עיניו: **אין מן!!!** הוא לא מצליח להבין מדוע אין מן, אבל הוא מבין שאם לא ירד עדיין מן על יד פתח ביתו, כנראה שיש סיבה לכך וכנראה שבאותו היום כבר לא ירד ליד ביתו... ללכת ולחפש מן בשדות עם כל ה... ואחרי זה עוד לעמוד בתור ולטחון ולאפות, ולשמוע ליחשופים מאחורי הגב הנה ההוא עם שני הכפתורים מאחורה, ויאמבורג' עומד יחד עם חבריה כמונו... מחכה למן כמונו בדיוק...!!! זה ממש לא מתחשק לו, הוא נכנס הביתה והילדים שרגילים לראותו אוכל ארוחת בוקר רואים אותו יושב ואומר תהלים... הם שואלים אותו: מה קרה היום? והוא משיב אני **"תענית חלום" היום**... אבל הילדים לא מבינים מה זה תענית חלום, הם רעבים לחם. באין ברירה הלך לחפש אוכל, המקום היחיד שהוא מצא זה **ליד דתן ואבירם**... הוא ניסה להיזכר אולי בכל זאת עשה משהו לא טוב... רק לקראת הערב הוא נזכר באיזה לשה"ר 'קטן' ששמע אמש... והמן כזרע גד לבן, 'גד' מלשון 'מגיד', זה היה מגלה את כל העבירות... **ועינו כעין הבדולח** – כמו עין אלקטרונית שחודר פנימה אל תוך הבתים ואל תוך הלב של כל אחד ובודק את נקיות מעשיו, ועל זה כתוב **"ויענך וירעיבך"**, שהרבה מעם ישראל היו מעדיפים להישאר רעבים ע"י תעניות וכדו' מחמת הבושה שלא ירד להם בפתח הבית, וכל זה היה קשה להם, שלכך הם התלוננו.

ו] "ואביה ירק ירק פנניה הלא תכלם שבעת ימים" (יב, יד) דיברתי בבר מצוה ואמרתי - הנה חתן בר המצוה יגע על הכנת הדרשה שלו כמה זמן? מסתבר חודשיים לפחות. וזאת מתוך ידיעה ברורה שחבריו יפריעו לו ולא יניחו לו לסיים את הדברים. הוא מכין את הדרשה, על צד רחוק מאד, שאולי יבא איזה ת"ח, ויתעניין בתוכן דרשתו, וירצה לשומעה מתחילה ועד סוף. עבור זה הוא מתכוון חודשיים, ואנחנו? הלא יום אחד נבוא לעולם האמת, ושם יתנו לנו לא עשר דקות, כי אם מאה ושמונים יום! כדי לומר את הדרשה שלנו, כל אשר למדנו והשגנו בזה העולם. ושם - איש לא יפריע ולא יתערב, רק יאזינו לדברים קשב רב... כמה שומה עלינו להכין את הדרשה... **ובהלצה, מספרים על ישיבה בוחער אחד שעלה לשמים**, ושם החלו לבוחנו על תלמודו. שאלוהו: באיזו מסכת עסקת לאחרונה? ענה: בבא קמא. אמרו: נו, הבה ונשמע. אמר: לא למדנו הכל, התמקדנו רק בפרקים העיוניים. ניחא, ארבעה אבות נזיקין... אמר: כן, אבל מי לומד על הסדר! יש את הסוגיות המרכזיות! לו יהי, ומה למדת? אומר: יש איזה קצות בענין פלוני... אמור... - אממ... הקצות שואל... **יודעים מה? בוא נעשה הפוך: אתם תאמרו את הקצות, ואני אפרוך**...

ז] היה היה פעם גנב שהלך ביער והנה הוא רואה סוחר מעודו, ישן שנת ישרים ליד כרכרה הרתומה לשני סוסים. בלאט ניגש אל הסוס הראשון התיר את מוסרותיו צעד עמו כמה מאות מטרים בעובי היער וקשר אותו לעץ, חזר בחשש והחל להתיר את מוסרות הסוס השני והנה לפתע התעורר הסוחר וניגש אליו בתנועות מאיימות: **מה אתה עושה? מה זה אמור להיות? היכן הסוס השני?** אמר לו הגנב: תראה לפני שש שנים נגזר עלי לרדת מהשמים ולהיהפך לסוס ככפרה על עוונותי והנה הלילה תמו להם שש השנים והפכתי לאדם מן השורה... הסוחר נרעד כולו והתחלחל מהמחשבה שהוא עומד ממש לפני 'רוח' מעולם העליון... שאל אותו הסוחר: ומה שמך? השיב לו: יענק'ל. הסוחר הוציא שטר מכובד ואמר לו: **אוי יענק'ל** מן הסתם אתה לא יודע לאן תלך ואיך תחיה... קח לך את הכסף הזה שיהיה לך למחיה ראשונית... הגנב הלך מאושר, אך בטרם הספיק להתרחק שב הסוחר ועצר בעדו, ואמר לו "יענק'ל במטותא ממך עברת שש שנות יסורים, אנא תתנהג כראוי שלא תצטרך לחזור להיות סוס"... לאחר שלשה ימים הגיע הסוחר בעזרת סוסו הנוטר אל היריד והנה הוא רואה סוס למכירה... אוי זה הרי הסוס שלו - הוא ניגש אל הסוס ואמר לו באזניו: יענק'לה יענק'לה! הרי התריתי בך, תראה איך כל כך מהר חזרת להיות סוס... **הנמשל מובן מאליו:** אנו יורדים כעת מ"הר סיני", אחרי שבעה שבועות של הכנה, **במטותא מיניכו אל תחזרו כ"כ מהר להיות סוסים**...